

ETIČKI KODEKS UREDA ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БИХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

www.revizija.gov.ba

ETIČKI KODEKS

UREDA ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE

Broj: 08-02-2-1048/19

Sarajevo, oktobar 2019. godine

Sadržaj

UVOD	4
OPĆE VRIJEDNOSTI U SKLADU SA ISSAI 30	6
ETIČKE VRIJEDNOSTI I PRINCIPI UREDA.....	6
<i>INTEGRITET</i>	<i>6</i>
<i>NEZAVISNOST</i>	<i>7</i>
<i>OBJEKTIVNOST</i>	<i>7</i>
<i>KOMPETENTNOST</i>	<i>7</i>
<i>PROFESIONALNO PONAŠANJE</i>	<i>8</i>
<i>POVJERLJIVOST</i>	<i>8</i>
MONITORING I KONTROLA PRIMJENE ETIČKOG KODEKSA.....	10
<i>SPREČAVANJE SUKOB A INTERESA</i>	<i>10</i>
<i>ROTACIJA REVIZORSKOG OSOBLJA</i>	<i>10</i>
<i>POLITIKA PRIMANJA I URUČIVANJA POKLONA</i>	<i>10</i>
<i>PROCEDURE PRIJAVLJIVANJA KORUPCIJE I NEETIČKOG PONAŠANJA</i>	<i>10</i>
PRIHVATANJE OBAVEZA IZ ETIČKOG KODEKSA.....	12

Uvod

U skladu s članom 29. stav (3) Zakona o reviziji institucija Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Zakon o reviziji), Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ured) dužan je uspostaviti etički kodeks za zaposlene, na osnovu međunarodno priznatih INTOSAI revizionih standarda koje zaposleni moraju primjenjivati.

Kongres Međunarodne organizacije vrhovnih institucija za reviziju (INTOSAI) je 2016. godine, u Abu Dabiju, usvojio revidirani Međunarodni standard vrhovnih institucija za reviziju ISSAI 30 – Etički kodeks – čija namjena je da vrhovnim institucijama za reviziju (VRI) i njihovim zaposlenicima osigura skup vrijednosti i principa na kojima treba da počiva njihovo ponašanje, kao i smjernice kako navedene vrijednosti i principe ugraditi u svakodnevni rad i u konkretne situacije u kojima se VRI može naći. U skladu s principima iz navedenog standarda, VRI su dužne usvojiti i implementirati vlastiti etički kodeks, i javno ga objaviti.

Ured je, 2016. godine, bio predmetom samoprocjene integriteta primjenom IntoSAINT metodologije¹ na osnovu koje je sačinjen izvještaj s odgovarajućim preporukama. Jedna od preporuka bila je proširivanje plana integriteta Ureda koji, zajedno s etičkim kodeksom, treba konsolidovati u okvir politike VRI, u skladu sa ISSAI 30. Marta 2019. godine, Ured je usvojio novi, prošireni Plan integriteta.

Nezavisnost i odgovornost institucija za reviziju javnog sektora postavljaju visoke etičke standarde pred rukovodstvo i osoblje VRI. S obzirom na to da je etičko ponašanje ključna komponenta u uspostavljanju i održavanju potrebnog povjerenja i ugleda, etički kodeks je preduslov za funkcionisanje VRI.

Etičkim kodeksom utvrđuje se skup vrijednosti i principa kojima se u izvršavanju svakodnevnih radnih obaveza trebaju rukovoditi rukovodstvo i osoblje Ureda. Kao takav, on predstavlja okvir za etičko i profesionalno ponašanje i ne može predvidjeti sve moguće etičke okolnosti ili situacije u kojima se osoblje može naći, a koje podrazumijevaju odgovornost pojedinca u primjeni zdrave i profesionalne prosudbe.

Pored ovog Kodeksa, osoblje Ureda obavezno je primjenjivati i etičke zahtjeve sadržane u Zakonu o reviziji, Međunarodnim standardima vrhovnih institucija za reviziju (u daljem tekstu ISSAI okvir)², primjenljivim zakonskim i podzakonskim aktima, kao i internim aktima, procedurama i vodičima Ureda.

Članovi relevantnih profesionalnih revizorskih i računovodstvenih udruženja u BiH obavezni su primjenjivati i Kodeks etike za profesionalne računovođe Međunarodne federacije računovođa (IFAC).

Ovaj etički kodeks se primjenjuje na rukovodstvo i zaposlenike Ureda, bez obzira na vrstu ugovorenog radnog odnosa, osobe koje Ured angažuje na osnovu ugovora o djelu ili ugovora o povremenim poslovima, kao i na druge osobe koje u ime Ureda obavljaju usluge (u daljem tekstu: osoblje). U skladu sa Zakonom o reviziji, zaposleni su dužni pročitati Etički kodeks, položiti zakletvu i svojim potpisom prihvatiti obaveze koje proističu iz Etičkog kodeksa, što je i preduslov za zaposlenje.

¹ Instrument samoprocjene koji je razvila VRI Holandije i koji VRI-ji mogu koristiti kako bi analizirali rizike po integritet i ocijenili nivo zrelosti sistema upravljanja integritetom.

² Etički zahtjevi sadržani u ISSAI okviru predstavljeni su u prilogu 1. ovog Kodeksa.

Odredbe Etičkog kodeksa primjenjuju se ne samo u obavljanju poslovnih obaveza, već i u privatnom životu osoblja, u situacijama koje mogu imati uticaja ili ugroziti profesionalni integritet pojedinca, kao predstavnika Ureda, ili Ureda kao organizacije.

Prilikom donošenja ovog etičkog kodeksa korištene su smjernice koje je objavila EUROSAl Radna grupa za reviziju i etiku (TFAE), kao i međunarodne prakse i etički kodeksi VRI članica ove Radne grupe. Pored toga, konsultovan je i materijal Razvojne inicijative INTOSAl-ja (IDI) pod nazivom Smjernice za primjenu ISSAI 30.

Opće vrijednosti u skladu sa ISSAI 30

INTOSAI etički kodeks – ISSAI 30 – propisuje pet osnovnih etičkih vrijednosti na kojima treba da se zasnivaju odluke, kako na nivou organizacije, tako i na nivou pojedinca:

1. integritet – osigurati pošteno i pouzdano postupanje koje je u javnom interesu;
2. nezavisnost i objektivnost – osigurati nekompromitiranost profesionalne prosudbe nepristrasnosti;
3. kompetentnost – osigurati znanja i vještine koje odgovaraju povjerenoj ulozi i standardima;
4. profesionalno ponašanje – osigurati usklađenost s propisima i kredibilitet VRI-ja;
5. povjerljivost i transparentnost – osigurati primjenu principa transparentnosti i odgovornosti, uz uvažavanje zakonskih zahtjeva povjerljivosti.

Na osnovu navedenih vrijednosti i smjernica za njihovu primjenu sadržanih u ISSAI 30, Ured je razvio vlastiti skup etičkih vrijednosti i principa koji se odnose na Ured kao organizaciju, kao i na njegovo osoblje, bilo da se radi o individualnom ili djelovanju na nivou tima pojedinaca.

Etičke vrijednosti i principi Ureda

Integritet

Integritet je osnovna vrijednost Etičkog kodeksa. Ponašanje rukovodstva Ureda treba predstavljati primjer ostalom osoblju. Integritetom, osoblje Ureda stiče povjerenje i snažnu osnovu za oslanjanje na njihovu procjenu. Osoblje se ima pridržavati najviših standarda profesionalnog ponašanja, kako na radnom mjestu, tako i izvan njega, tj. u odnosima s radnim kolegama, osobljem subjekata revizije, kao i svim ostalim osobama s kojima u obavljanju radnih zadataka stupe u kontakt.

Ured je dužan uspostaviti radno okruženje u kojem je moguće prijaviti i na adekvatan način riješiti etičke dileme, kao i povrede etičkih principa.

Na individualnom nivou, osoblje je dužno s posebno oprezom postupati u okolnostima koje bi mogle izložiti njihov integritet riziku i izbjeći ili otkriti takve okolnosti svojim nadređenima. Takve okolnosti mogu uključivati, ali nisu ograničene na:

- ostvarivanje ličnog, finansijskog ili drugog interesa ili odnosa koji je u suprotnosti s interesima Ureda;
- prihvatanje poklona ili nagrada;
- korištenje i zloupotreba ovlasti za ličnu korist;
- učešće u političkim aktivnostima, interesnim grupama, lobiranjima i sl.
- pristup osjetljivim i/ili povjerljivim informacijama, i
- korištenje i upravljanje resursima i imovinom Ureda (poštovanje radnog vremena, korištenje uredske opreme isključivo u službene svrhe i sl.),
- okolnosti iz privatnog života koje mogu dovesti do rizika od koruptivnog ponašanja ili dovesti pod sumnju njihovu objektivnost ili nezavisnost.

Nezavisnost

Osnovni principi nezavisnosti Ureda propisani su Meksičkom deklaracijom - ISSAI 10 i Ured je dužan istih se pridržavati. Dodatno, Ured je dužan uspostaviti procedure i kontrole koje za cilj imaju blagovremeno otkrivanje sukoba interesa, elemenata vanjskog uticaja na revizione aktivnosti Ureda, te periodičnu i redovnu rotaciju revizorskog osoblja po timovima.

Osoblje Ureda ima obavezu da identifikuje, procijeni i obavijesti rukovodstvo Ureda o okolnostima koje mogu ugroziti nezavisnost njihovog postupanja. Navedeno, između ostalog, podrazumijeva sljedeće situacije:

- nedostatak političke neutralnosti: rukovodstvo i osoblje Ureda dužno je prepoznati situacije u kojima lična politička stajališta mogu ugroziti njihovu nezavisnost, ugled Ureda i kredibilitet njegovog rada; učešće u javnim političkim aktivnostima, javno iznošenje političkih stavova ili kandidiranje na izborima za javnu funkciju mogu se percipirati u javnosti kao uticaj na nepristrasno prosuđivanje osoblja i rukovodstva Ureda;
- učešće u upravljačkim procesima subjekata revizije;
- revidiranje vlastitog rada (npr. ukoliko je zaposlenik Ureda bio zaposlenik nekog od subjekata revizije čiji rad sada revidira);
- finansijske ili druge lične interese ili odnose koji mogu dovesti do stvaranja neprimjerenog uticaja ili konflikta interesa: npr. porodične ili društvene veze s ključnim osobama zaposlenim u subjektu revizije; angažovanje u nerevizionoju aktivnosti subjekta revizije; primanje poklona ili drugih oblika koristi od strane osoblja subjekta revizije.

Objektivnost

Princip objektivnosti, kada je poslovanje Ureda u pitanju, podrazumijeva sljedeće:

- planiranje, izvršavanje i izvještavanje o reviziji mora biti tačno, pravedno i izbalansirano; zaključci i mišljenja u izvještajima trebaju se zasnivati isključivo na prikupljenim revizionim dokazima prikupljenim u skladu s relevantnim vodičima i metodologijama;
- subjektima revizije se mora omogućiti očitovanje na sadržaj prezentovan u nacrtima izvještaja o reviziji; odgovorno osoblje Ureda dužno je dostavljene komentare razmotriti na profesionalan i nepristrasan način i iste, prema profesionalnoj prosudbi, propisno prikazati u konačnoj verziji izvještaja;
- osoblje Ureda, u provođenju revizije, dužno je ocijeniti nivo pouzdanosti rada drugih (revizora, osoblja subjekta revizije, internih revizora kod subjekta revizije ili eksternih stručnjaka) koji mora zadovoljiti standarde i kriterije koje Ured primjenjuje u svom radu. Svi eksterni izvori moraju se jasno navesti i referencirati.

Kompetentnost

Kako bi zaštitio i zadržao povjerenje u svoj rad, Ured je dužan osigurati da njegovo osoblje posjeduje potrebne kompetencije, kvalifikacije i iskustvo. Ovo podrazumijeva sastavljanje, po potrebi, multidisciplinarnih timova koji kolektivno posjeduju potrebna znanja za obavljanje određene revizije ili drugih aktivnosti u nadležnosti Ureda. Navedeno podrazumijeva i raspoređivanje osoblja na zadatke koji odgovaraju njihovim znanjima i kapacitetima. Ukoliko Ured nema na raspolaganju kapacitete za obavljanje neke specijalne aktivnosti i/ili revizije koja zahtijeva posebna tehnička znanja iz oblasti koja je predmetom procjene, u mogućnosti je, kako bi rezultati bili što pouzdaniji, angažovati eksterne stručnjake za datu oblast.

Ured je dužan osoblju osigurati kontinuirano profesionalno razvijanje, u skladu s razvojem revizije profesije, okruženja i očekivanja relevantnih aktera. S navedenim ciljem, Ured izrađuje strategije/programe obuka u skladu s analizom svojih potreba, planove razvoja za svakog člana osoblja Ureda, izrađuje i kontinuirano ažurira relevantne vodiče, priručnike i metodologije, osigurava mehanizme za stručno konsultovanje, razmjenu znanja i iskustava.

Osoblje Ureda dužno je primjenjivati i redovno pratiti standarde, politike, procedure i prakse relevantne za njihov rad. Osoblje je dužno, u zadanim rokovima, steći one kvalifikacije koje su propisane relevantnim aktima za angažmane na koje su raspoređeni. Revizorsko osoblje dužno je steći razumijevanje ustavnog, regulatornog i institucionalnog okruženja unutar kojeg posluje subjekt revizije.

Zaposlenici koji su članovi profesionalnih udruženja relevantnih za rad Ureda, dužni su takvo članstvo održavati, dok je Ured dužan za to osigurati neophodne resurse.

Profesionalno ponašanje

Rukovodstvo Ureda dužno je promovisati profesionalno ponašanje poštujući primjenljive politike i procedure, te svojim ponašanjem predstavljati primjer osoblju Ureda.

Osoblje Ureda ima dužnost primjenjivati najviše standarde ponašanja propisane internim procedurama Ureda, primjenljivim regulatornim okvirom, međunarodnim revizionim standardima, kao i očekivanjima relevantnih aktera, kako unutar, tako i izvan radnog okruženja. Osoblje mora razumjeti na koji način njihovo ponašanje može uticati na ugled i povjerenje javnosti u rad Ureda, kao i način na koji će takvo ponašanje percipirati kolege, porodica i prijatelji, subjekti revizije, mediji i javnost, npr. prilikom korištenja različitih servisa društvenih mreža.

Ukoliko je određeno ponašanje zakonski dozvoljeno, ali isto ne zadovoljava standarde profesionalnog ponašanja, rukovodstvo i osoblje Ureda dužni su se suzdržavati od takvog ponašanja.

Povjerljivost

Ured je dužan uspostaviti interne procedure o tretiranju tajnih i povjerljivih podataka u skladu s relevantnim zakonskim odredbama, te osigurati kontrolu s ciljem uklanjanja potencijalnih rizika povrede principa tajnosti i povjerljivosti osjetljivih podataka. Osoblju Ureda mora biti osigurana podrška u slučajevima kada se profesionalna obaveza za očuvanjem povjerljivosti podataka kosi sa drugim zakonskim obavezama izvještavanja i/ili objelodanjivanja takvih podataka.

Dužnost je Ureda osigurati tehničke i fizičke uslove za čuvanje povjerljivih podataka, bilo da se radi o podacima u elektronskoj ili papirnoj formi.

Osoblje Ureda, kao i druge osobe koje u ime Ureda obavljaju poslove, dužno je upoznati se sa relevantnim zakonskim okvirom, kao što je Zakon o zaštiti tajnih podataka, i podzakonskim odredbama o upotrebi, obradi, čuvanju i otkrivanju povjerljivih informacija, i iste dosljedno primjenjivati u svom radu. Obaveza poštovanja profesionalne povjerljivosti nije ograničena trajanjem ugovora o radu i ista se ima poštovati i prilikom razmjene informacija s kolegama, ali i izvan radnog okruženja, s članovima porodice, prijateljima i prilikom korištenja servisa različitih društvenih mreža.

Upotreba povjerljivih podataka je strogo zabranjena u svrhu sticanja lične koristi ili koristi trećih strana.

Osoblje je dužno voditi računa o sigurnosti uređaja za čuvanje podataka, kao što su računari, laptopi i prenosivi mediji za skladištenje podataka, i o povjerljivosti lozinki za pristup ovim uređajima.

Monitoring i kontrola primjene Etičkog kodeksa

Praćenje primjene usvojenih etičkih vrijednosti i principa vrši se uz pomoć procedura koje djeluju u funkciji preventivnih mehanizama i imaju za cilj uklanjanje etičkih rizika i dilema. Ti mehanizmi su sljedeći:

Sprečavanje sukoba interesa

Postojanje bilo kakvog oblika sukoba interesa, stvarnog ili prividnog, može ugroziti nezavisnost i objektivnost rada osoblja Ureda, kvalitet revizija i ugled i povjerenje u rad Ureda.

Rukovodstvo Ureda dužno je pridržavati se odredaba Zakona o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine koji propisuje posebne obaveze izabranih zvaničnika, nosilaca izvršnih funkcija i savjetnika u institucijama vlasti BiH u obavljanju javne funkcije.

Nadalje, revizorsko osoblje Ureda potpisuje izjavu o nezavisnosti prije otpočinjanja njihovog angažmana u svakoj finansijskoj ili reviziji učinka. Obrazac izjava predstavljen je u prilogu 3. Osoblje koje, po prirodi svog posla, nije direktno involvirano u revizione angažmane potpisuje Izjavu o prihvatanju Etičkog kodeksa sadržanu u prilogu 4.

Kao ilustracija, u prilogu 2. navedeni su primjeri rješavanja potencijalnih sukoba interesa preuzeti iz dokumenta EUROSAl radne grupe za reviziju i etiku (TFAE) pod nazivom „Kako implementirati ISSAI 30“.

Rotacija revizorskog osoblja

U skladu sa ISSAI 40, VRI treba osigurati proceduru koja za cilj ima rotaciju ključnog revizorskog osoblja kako bi se smanjio rizik od razvijanja bliskosti sa subjektom koji se revidira i revidiranja iste oblasti tokom dužeg vremenskog perioda. S tim u vezi, Ured je uspostavio praksu rotacije revizorskog osoblja na način da se, u finansijskoj reviziji, vrši rotacija članova revizorskih timova svakih pet godina, dok se u reviziji učinka svake godine ili najduže dvije godine (dva ciklusa revizije učinka) rotiraju članovi unutar revizorskih timova.

Politika primanja i uručivanja poklona

Primanje poklona ili drugih znakova zahvalnosti (beneficije, poseban tretman, plaćeni obroci i sl.) su strogo zabranjeni za osoblje Ureda ukoliko se primalac ovim činom – stvarno ili prividno - stavlja u obavezu davanja poklona ili drugih znakova zahvalnosti ili ukoliko to ugrožava ličnu i profesionalnu prosudbu potrebnu za nezavisno i objektivno djelovanje. Pravilnikom o korištenju sredstava za reprezentaciju u Uredu regulišu se prava, uslovi i način korištenja sredstava za reprezentaciju, te uslovi i procedure primanja, uručivanja i evidencije poklona u službene svrhe.

Procedure prijavljivanja korupcije i neetičkog ponašanja

Ured je, u skladu s odredbama Zakona o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju u institucijama Bosne i Hercegovine³, propisao postupak podnošenja prijave zbog opravdane sumnje ili okolnosti na postojanje korupcije donošenjem *Pravilnika o postupku internog prijavljivanja korupcije u Uredu za reviziju institucija Bosne i Hercegovine*.

³ Službeni glasnik BiH broj 100/13

Pored toga, *Pravilnikom o disciplinskoj odgovornosti zaposlenih u Uredu za reviziju institucija Bosne i Hercegovine* regulisana su pitanja disciplinske odgovornosti, disciplinskog postupka i preduzimanja disciplinskih mjera prema zaposlenima u Uredu. Zaposlenici se mogu smatrati disciplinski odgovornim ako su prekršili principe i odredbe Etičkog kodeksa.

Prihvatanje obaveza iz Etičkog kodeksa

U skladu s članom 29. stav (3) Zakona o reviziji, zaposleni u Uredu su dužni pročitati Etički kodeks, položiti zakletvu i svojim potpisom prihvatiti obaveze koje proističu iz Etičkog kodeksa, što je i preduslov za zaposlenje. Forma izjave o prihvatanju obaveza iz Etičkog kodeksa data je u prilogu 4.

Zadužuje se Služba za opće, finansijske i pravne poslove da osigura potpisivanje date izjave od strane svih zaposlenih, koja treba da bude sastavni dio dosjea svakog zaposlenika Ureda. Prilikom zapošljavanja novog osoblja, kao i angažmana eksternih osoba koje, na osnovu ugovornog odnosa, obavljaju poslove u ime Ureda, Služba je dužna osigurati potpisivanje navedene izjave.

Prilozi

Prilog 1 – Etički zahtjevi iz ISSAI standarda

Prilog 2 – Primjeri sukoba interesa (Aneks 5 TFAE smjernica „Kako implementirati ISSAI 30“)

Prilog 3 – Obrazac izjava o nezavisnosti za obavljanje finansijske revizije i revizije učinka

Prilog 4 – Obrazac izjave o prihvatanju obaveza iz Etičkog kodeksa

Prilog 1.

ETIČKI ZAHTJEVI IZ ISSAI STANDARDA

Temeljni principi	
ISSAI	Relevantni zahtjev
ISSAI 1. Limska deklaracija	ČETRNAESTO POGLAVLJE: REVIZORSKO OSOBLJE 1. Revizorsko osoblje vrhovnih revizionih institucija imat će kvalifikacije i moralni integritet potreban za potpuno izvršavanje zadataka koji su im postavljeni.

Preduslovi za rad vrhovnih revizionih institucija	
ISSAI	Relevantni zahtjev
ISSAI 10. Meksička deklaracija o nezavisnosti VRI	Princip 3 (...) VRI ne trebaju ni na koji način biti uključene, niti se smatrati uključenim, u upravljanje subjektima revizije. VRI trebaju osigurati da njihovo osoblje ne razvije prebliske veze sa subjektima revizije kako bi zadržali objektivnost te kako bi ih se smatralo objektivnima. (...) VRI trebaju primjenjivati odgovarajuće standarde revizije i standarde rada, te etički kodeks, koji se zasnivaju na službenim dokumentima INTOSAI-ja, Međunarodnog saveza računovođa i drugih priznatih tijela zaduženih za utvrđivanje standarda.
ISSAI 11. INTOSAI smjernice i dobre prakse vezane za nezavisnost VRI	Princip 3: Dobre prakse Osiguravanje obuke zaposlenima štiti nezavisnost organizacije time što se značaj nezavisnosti ugrađuje u kulturu organizacije. VRI vrše obuku svojih zaposlenih i naglašavaju značaj potrebnog standarda kvaliteta i rada. Značajni naponi su neophodni da bi se osiguralo da se posao vrši samostalno, objektivno i nepristrasno. Od osoblja VRI se ponekad traži (od strane zakonodavnog tijela) da blisko sarađuje s izvršnom vlašću (naprimjer, s komisijama za sprovođenje tendera) da bi se osigurala usklađenost s procedurama. Ovakav zahtjev se može činiti da dovodi do sukoba interesa. Međutim, VRI može zadržati svoju nezavisnost time što će revizori imati ulogu samo posmatrača, ali ne i učestvovati u procesu donošenja odluka.

ISSAI 12. Vrijednosti i koristi VRI – pokretanje promjena u životima građana	PRINCIP 10: Primjena etičkog kodeksa VRI 1. VRI treba da primjenjuje etički kodeks koji je u skladu sa njenim mandatom i odgovarajući za okolnosti u kojima VRI posluje, npr. Etički kodeks INTOSAI-ja. 2. VRI treba da primjenjuje visoke standarde integriteta i etike, npr. one koji su navedeni u kodeksu ponašanja. 3. VRI treba da uspostavi odgovarajuće politike i procese kako bi se osigurala svijest o i pridržavanje zahtjeva iz kodeksa ponašanja VRI. 4. VRI treba da objavi svoje temeljne vrijednosti i opredijeljenost za poštovanje profesionalnih etičkih zahtjeva. 5. VRI treba da primjenjuje svoje osnovne vrijednosti i opredijeljenost za poštovanje profesionalnih etičkih principa u svim aspektima svog rada, kako bi predstavljala primjer ostalima. PRINCIP 11: Nastojanje ka postizanju visokog nivoa usluga i kvaliteta 1. VRI treba da uspostavi politike i procedure koje za cilj imaju podizanje interne kulture koja kvalitet prepoznaje kao ključni faktor u izvršavanju svih aspekata rada VRI. 2. Politikama i procedurama VRI potrebno je od osoblja i svih ostalih strana koje obavljaju posao u ime VRI zahtijevati pridržavanje primjenljivih etičkih principa. 3. Politikama i procedurama VRI potrebno je propisati to da će VRI obavljati samo onaj posao za koji je kompetentna.
ISSAI 20. Principi transparentnosti i odgovornosti	Princip 4: VRI primjenjuje visoke standarde integriteta i etike za zaposlene na svim nivoima. • VRI ima etička pravila ili kodekse, politike i prakse koje su usklađene sa ISSAI 30, Etički kodeks, datim u okviru Međunarodnih standarda vrhovnih revizionih institucija. • VRI sprečava interne sukobe interesa i korupciju i osigurava transparentnost i zakonitost svojih poslova. • VRI aktivno promoviše etičko ponašanje u čitavoj organizaciji. • Etički zahtjevi i obaveze revizora, sudija (u sudskom modelu), državnih službenika i drugih lica dostupni su javnosti. Princip 5: VRI osigurava pridržavanje ovih principa odgovornosti i transparentnosti i prilikom angažovanja usluga eksternih strana. • VRI osigurava da ugovori za angažovanje eksternih strana ne ugrožavaju navedene principe odgovornosti i transparentnosti. Angažovanje eksternih strana, bilo da se radi o privatnim ili javnim subjektima, za obavljanje stručnih usluga i revizionih aktivnosti spada u odgovornost VRI i na njih se primjenjuju etički principi (posebno sukob interesa) i politike za osiguravanje integriteta i nezavisnosti.

ISSAI 21. Principi transparentnosti i odgovornosti – principi i dobre prakse	Dobre prakse • VRI usvaja set vrijednosti i etički kodeks, kao i profesionalno ponašanje koje usmjerava njen rad. • VRI je posvećena principima ekonomičnosti, transparentnosti i najvišim etičkim standardima u finansijskom upravljanju. Jedna VRI objavljuje na svojoj web-stranici putne troškove i troškove reprezentacije rukovodioca VRI i višeg menadžmenta. • Kod dvije VRI, revizor na početku svake revizije potpisuje izjavu o nepostojanju potencijalnog sukoba interesa koji viši menadžment može procijeniti i ukloniti. • Nekoliko VRI je na sličan način usvojilo pravila etike za svoje sudije i formiralo etički odbor. • Neke VRI imaju obavezu da izuzmu svoje članove iz aktivnosti u kojima imaju lične veze. • Jedna VRI je u svom izvještaju o reviziji objavila situaciju u kojoj je postojao sukob interesa i korake koje je VRI preduzela kako bi osigurala da viši revizor bude isključen i da nema pristup dokumentima ili aktivnostima povezanim s revizijom. • U nekim slučajevima, etičke obaveze uključuju davanje zakletve od strane sudije i registrovanje izjava o nasljedstvu.
ISSAI 40. Kontrola kvaliteta za VRI	4 Šta predstavlja sistem kontrole kvaliteta? ISSAI 40 koristi elemente okvira kontrole kvaliteta navedene u ISQC-1. ISSAI 40 uzima u obzir i pitanja koja su od posebne važnosti za reviziju javnog sektora i koja imaju uticaja na sistem kontrole kvaliteta određene VRI. ISQC-1 navodi da su elementi sistema kontrole kvaliteta sljedeći: (a) Odgovornosti rukovodstva za kvalitet na nivou preduzeća; (b) Relevantni etički zahtjevi; (c) Prihvatanje i zadržavanje odnosa s klijentima i posebnih angažmana; (d) Ljudski resursi; (e) Vršenje angažmana; i (f) Monitoring. (b) Element 2: Relevantni etički zahtjevi Ključni princip prilagođen za VRI: VRI je dužna uspostaviti politike i procedure namijenjene osiguranju razumnog uvjerenja da se VRI, uključujući svo njezino osoblje i sve strane koje u ime VRI vrše poslove temeljem ugovora, pridržava relevantnih etičkih zahtjeva. Smjernice za primjenu za VRI Ø VRI trebaju naglašavati važnost ispunjavanja relevantnih etičkih zahtjeva u izvršavanju svojih radnih aktivnosti. Ø Cjelokupno osoblje VRI, kao i sve strane koje u ime VRI vrše neke aktivnosti ili usluge, trebaju se ponašati u skladu s odgovarajućim etičkim zahtjevima. Ø Rukovodilac VRI i osoblje višeg nivoa u VRI trebaju predstavljati primjer odgovarajućeg etičkog ponašanja. Ø Relevantnim etičkim zahtjevima treba obuhvatiti sve zahtjeve propisane zakonskim i regulatornim okvirom koji uređuje aktivnosti VRI.

	Ø Etički zahtjevi VRI mogu uključivati ili se temeljiti na etičkom kodeksu INTOSAI-ja (ISSAI 30) i etičkim zahtjevima IFAC-a, a u zavisnosti od mandata i okolnosti u kojima VRI djeluje i od okolnosti u kojima radi njezino profesionalno osoblje. Ø VRI trebaju uspostaviti politike i procedure kojima se jačaju osnovni principi profesionalne etike propisani u ISSAI 30 i to: - integritet; - nezavisnost, objektivnost i nepristrasnost; - profesionalna tajnost podataka i - stručnost. Ø VRI trebaju osigurati da sve strane koje na osnovu ugovora vrše usluge u ime VRI potpišu odgovarajući ugovor o povjerljivosti podataka. Ø VRI trebaju sagledati mogućnost korištenja pisanih izjava osoblja kao potvrdu njihovog ispunjavanja etičkih zahtjeva VRI. Ø VRI trebaju uspostaviti politike i procedure na osnovu kojih se rukovodilac VRI blagovremeno izvještava o kršenjima etičkih zahtjeva i rukovodiocu omogućava preduzimanje odgovarajućih mjera u cilju rješavanja pitanja ovakve naravi. Ø VRI trebaju uspostaviti politike i procedure za održavanje nezavisnosti rukovodilaca VRI, svog osoblja i ostalih strana koje u ime VRI vrše usluge. (Za više informacija o nezavisnosti VRI, pogledati ISSAI 10 - Meksička deklaracija o nezavisnosti VRI i ISSAI 11 - Smjernice i dobre prakse vezane za nezavisnost VRI). Ø VRI trebaju uspostaviti politike i procedure kojima se naglašava važnost rotiranja ključnog revizorskog osoblja kako bi se smanjio rizik njihovog razvijanja bliskosti s organizacijom koja se revidira. VRI može sagledati i druge mjere koje za cilj imaju smanjenje ovakvog rizika. (d) Element 4: Ljudski resursi Ključni princip prilagođen za VRI: VRI je dužna uspostaviti politike i procedure namijenjene osiguranju razumnog uvjerenja da VRI raspolaže s dovoljno resursa (osoblja unutar VRI i, ukoliko je to slučaj, eksternog osoblja koje se angažuje na osnovu ugovora) sa stručnošću, sposobnošću u spremnošću poštovanja etičkih principa. Smjernice za primjenu za VRI Ø VRI trebaju osigurati da se politikama i procedurama kojima se uređuje pitanje ljudskih resursa stavlja odgovarajući naglasak na kvalitet i opredjeljenje VRI za poštovanje etičkih principa. Ø VRI trebaju osigurati da kvalitet i etički principi VRI budu ključni faktori ocjene rada osoblja, kako osoblja VRI, tako i eksternog. (f) Element 6: Monitoring VRI treba razmotriti da li postoje zakonski ili drugi zahtjevi za javno objavljivanje izvještaja o izvršenom monitoringu ili za odgovaranje na pritužbe ili tvrdnje javnosti koje se tiču kvaliteta rada koji VRI vrši (u skladu sa ISSAI 30).
--	--

Osnovni principi revizije	
ISSAI	Relevantni zahtjev
ISSAI 100. Osnovni principi revizije javnog sektora	Revizija javnog sektora i njeni ciljevi 17. ... Revizija javnog sektora pomaže u stvaranju odgovarajućih uslova i jačanju očekivanja da će tijela javnog sektora i javni službenici svoje funkcije obavljati efektivno, efikasno, etički i u skladu s primjenjivim zakonima i propisima. Organizacioni zahtjevi 35. VRI trebaju uspostaviti i održavati odgovarajuće procedure koji se odnose na etička pitanja i kontrolu kvaliteta Svaka bi VRI trebala uspostaviti i održavati procedure koje se odnose na etička pitanja i kontrolu kvaliteta na organizacionom nivou koje će osigurati razumno uvjerenje da se VRI i njeno osoblje pridržavaju profesionalnih standarda i primjenjivih etičkih, zakonskih i regulatornih zahtjeva. ISSAI 30 – Etički kodeks i ISSAI 40 – Kontrola kvaliteta za VRI sadrže relevantne smjernice u tom smislu. Postojanje ovih procedura na nivou VRI predstavlja preduslov za primjenu ili izradu državnih standarda na osnovu Osnovnih principa revizije. Opći principi Etika i nezavisnost 36. Revizori se trebaju pridržavati relevantnih etičkih zahtjeva i biti nezavisni Etički bi principi trebali biti ugrađeni u profesionalno postupanje i ponašanje revizora. VRI trebaju imati politike koje se bave etičkim zahtjevima i ističu potrebu pridržavanja istih od strane svakog revizora. Revizori trebaju zadržati nezavisnost kako bi njihovi izvještaji bili nepristrasni i kako bi ih takvima smatrali i korisnici kojima su namijenjeni. Revizori smjernice koje se odnose na nezavisnost mogu pronaći u ISSAI 10 – Meksičkoj deklaraciji o nezavisnosti VRI. Smjernice o osnovnim etičkim principima integriteta, objektivnosti, profesionalne kompetentnosti i dužne pažnje, povjerljivosti i profesionalnog postupanja definisane su u ISSAI 30 – Etičkom kodeksu.

ISSAI 200. Osnovni principi finansijske revizije	Cilj finansijske revizije 16. Svrha revizije finansijskih izvještaja je unaprijediti stepen povjerenja predviđenih korisnika u finansijske izvještaje, što se postiže iskazivanjem mišljenja revizora na to jesu li finansijski izvještaji u svim bitnim pitanjima, izrađeni u skladu sa primjenjivim okvirom finansijskog izvještavanja, ili – u slučaju kada se finansijski izvještaji prikazuju unutar okvira finansijskog izvještavanja koji podrazumijeva fer prikazivanje – jesu li finansijski izvještaji prikazani na fer način, po svim materijalnim pitanjima, ili daju li istinit i fer prikaz, u skladu s datim okvirom. Zakoni ili propisi koji su obavezujući za revizione institucije u javnom sektoru mogu dati i drugačije formulacije ovakvog mišljenja. Revizija provedena u skladu sa standardima koji se zasnivaju na INTOSAI-jevim Osnovnim principima finansijske revizije i odgovarajućim etičkim zahtjevima revizoru omogućavaju izražavanje takvoga mišljenja. Preduslovi za provođenje finansijskih revizija Etička pitanja i nezavisnost 40. Revizor se, pri provođenju revizija finansijskih izvještaja treba pridržavati odgovarajućih etičkih zahtjeva, uključujući i one koji se odnose na nezavisnost. 41. Revizori koji provode revizije u skladu s ISSAI-jima podliježu odredbama ISSAI 30 – Etičkog kodeksa, primijenjenog u domaćem kontekstu. Od revizora u VRI koje su usvojile ISSAI četvrtog nivoa kao vlastite mjerodavne standarde zahtijeva se ili da rade u skladu s Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe koje je izdao Odbor za etičke standarde namijenjene računovođama (IESBA) (tzv. IESBA Kodeks), kojim se definišu osnovni etički principi namijenjeni profesionalnim računovođama ili da usvoje domaće preduslove koji su barem jednako tako zahtjevniji; od važnosti u tom smislu može biti INTOSAI-jev Etički kodeks, primijenjen u domaćem kontekstu. VRI stoga moraju usvojiti etičke zahtjeve ISSAI 30 ili IESBA Kodeksa u svom okruženju, kako bi bili u stanju u svojim izvještajima navoditi kako je revizija provedena u skladu s ISSAI-jima ili ISA-ima. 45. Revizori javnog sektora angažovani na revizijama finansijskih izvještaja u skladu sa standardima na osnovu ili u skladu sa principima ISSAI 200 podliježu zahtjevima kontrole kvaliteta na nivou angažmana. Pri izradi standarda na osnovu ISSAI 200, VRI bi trebale razmotriti formulisanje zahtjeva koji se odnose na: • potrebu da rukovodilac revizije preuzme odgovornost za ukupan kvalitet u svakom revizionom angažmanu; • potrebu da rukovodilac revizije osigura da se članovi tima pridržavaju odgovarajućih etičkih zahtjeva. 55. Pojam profesionalne prosudbe revizor primjenjuje u svim stadijima procesa revizije. On obuhvaća primjenu odgovarajuće obuke, znanja i iskustva u kontekstu koji osiguravaju revizioni, računovodstveni i etički standardi, pri donošenju informisanih odluka
---	--

	o pravcima djelovanja koji odgovaraju okolnostima konkretnog revizionog angažmana. 69. Revizori u javnom sektoru su često revizori ovlašteni za reviziju cijele ili glavnih dijelova vlasti i njene uprave. U takvoj situaciji, revizori mogu imati pristupa informacijama koje potiču od drugih revidiranih tijela i revizija koje su u tom smislu obavili, što može biti od važnosti za upravljačke strukture. Takvi primjeri mogu biti materijalne greške u transakcijama kod revidiranog tijela koje imaju učinak i na druga revidirana tijela ili pak osmišljene strukture internih kontrola koje su unaprijedile efikasnost u drugim revidiranim tijelima. Prenošnje ovakve vrste informacije upravljačkim strukturama, kada to okolnosti dopuštaju, može dodati vrijednost samoj reviziji. Zakoni, propisi ili etičke odredbe pak mogu zabranjivati prenošenje ovakve vrste informacija. 87. Kako bi se dobio uvid u kontrolno okruženje, može biti značajno razmotriti komunikaciju revidiranog tijela te ostvarivanje etičkih vrijednosti i integriteta, posvećenosti tijela pitanju kompetentnosti; sudjelovanje upravljačkih struktura, filozofiju rukovodstva te stil rada, organizacionu strukturu, postojanje i stepen aktivnosti interne revizije, dodjelu ovlasti i odgovornosti te politike i prakse koje se odnose na ljudske resurse.
ISSAI 300. Temeljni principi revizije učinka	Primjenjivost ISSAI-ja 300 13. Osnovni principi revizije učinka VRI-jima pružaju podlogu za usvajanje ili razvoj standarda. Izrađeni su uz vođenje računa o institucionalnoj pozadini VRI-ja, uključujući njihovu nezavisnost, ustavni djelokrug i etičke obaveze te zahtjeve iz Preduslova za rad VRI-ja (ISSAI 10-99). Opći principi 24. Opći principi navedeni u nastavku sadrže smjernice vezane uz one aspekte revizije učinka koji su bitni u svim fazama revizionog procesa. • Određena područja na koja se primjenjuju ovi principi nisu obuhvaćena ISSAI-jem 100. Radi se o odabiru revizionih tema, utvrđivanju revizionih ciljeva i određivanju revizionog pristupa i kriterija. • Na ostalim područjima, kao što su revizioni rizik, komunikacija, profesionalna prosudba, kontrola kvaliteta, materijalnost i dokumentacija, opći principi počivaju na principima iz ISSAI-ja 100 te objašnjavaju na koji se način isti konkretno primjenjuju u slučaju revizije učinka. • Konačno, određenim područjima, kao što su etičnost i nezavisnost, trenutno se bave ISSAI 100 te ISSAI-ji na drugom nivou.

ISSAI 400. Osnovni principi revizije usklađenosti	Poznavanje internih kontrola i kontrolnog okruženja 53. Revizori bi se trebali upoznati s kontrolnim okruženjem i bitnim internim kontrolama te razmotriti da li je izgledno da će se istima osigurati usklađenost. Poznavanje subjekta i/ili predmeta revizije bitnog za određivanje njenog obima zavisi od revizorovog poznavanja kontrolnog okruženja. Kontrolno se okruženje svodi na kulturu poštenog i etičkog ponašanja koja služi kao osnova za sistem internih kontrola kojim se osigurava usklađenost s mjerodavnim propisima. Kod revizije usklađenosti, od posebne je važnosti kontrolno okruženje u kojem se naglasak stavlja na postizanje usklađenosti.
--	--

Prilog 2.

Primjeri sukoba interesa (Aneks 5 TFAE smjernica „Kako implementirati ISSAI 30“)

• Dodijeljen mi je zadatak da revidiram infrastrukturni projekt u javnom preduzeću. Projekt je implementirala kompanija u kojoj sam radio prije 12 godina. Direktor kompanije više nije osoba koja je tu dužnost obnašala kada sam bio zaposlenik ove kompanije, ali neke moje bivše kolege su sada dioničari u toj kompaniji. Zamolio sam svog nadređenog da za ovu reviziju imenuje drugog revizora, s obzirom na to da se moj kredibilitet i rezultati moje revizije mogu dovesti u pitanje.
• Ujak mog muža vlasnik je farme koja je primalac državnih poticaja. Jedan od mojih revizionih zadataka je, između ostalih, i revizija ove farme. Iako nikada nisam sreća ovog rođaka svog muža, predviđela sam da bi moglo doći do potencijalnog porodičnog sukoba jer bih bila u obavezi prijaviti potencijalne nepravilnosti u korištenju sredstava poticaja. Zatražila sam od svog nadređenog da me izuzme iz ove revizije.
• Aktivni sam član političke stranke koja je pobijedila na zadnjim izborima. Dodijeljena mi je revizija ministarstva čiji je novoimenovani ministar moj kolega iz stranke. Nisam želio da se pomisli da bi se moj revizorski rad u ovoj reviziji mogao dovesti u pitanje uslijed mojih političkih uvjerenja. Odmah sam o ovome obavijestio svog nadređenog i zamolio za izuzeće iz ove revizije.
• Dodijeljena mi je revizija državne agencije u kojoj sam bio zaposlen neposredno prije mog zaposlenja u VRI. Zamolio sam nadređenog da imenuje drugog revizora.
• Nakon što sam izabran u općinsko vijeće, načelnik me je pozvao da vodim program koji dobija javna sredstva iz državnog budžeta. Odbio sam to uraditi.
• Trenutno radim u odjelu koji je nadležan za reviziju međunarodne razvojne pomoći. Pozvana sam da budem članom upravnog odbora NVO koja prima značajna sredstva ove pomoći. Odbila sam ovaj poziv.
• Imenovana sam za člana tima koji treba da izvrši reviziju državne agencije u kojoj moj brat radi kao administrativni službenik. S njim sam provjerila i zaključila da on neće imati nikakvu ulogu u reviziji. O ovome sam obavijestila svog nadređenog i krenula s revizijom. Izbjegavam pričati o ovoj reviziji sa svojim bratom.
• Imenovan sam za člana tima koji treba da izvrši reviziju državne agencije u kojoj moja sestra obnaša funkciju u upravnom odboru. Obavijestio sam nadređenog i zatražio da me izuzme iz ove revizije.
• Imenovan sam za člana tima koji treba da izvrši reviziju državne agencije u kojoj moj blizak prijatelj obnaša funkciju šefa odjela. Obavijestio sam nadređenog. Zaključili smo da revizija neće obuhvatati rad odjela koji vodi moj prijatelj. Nastavljam s revizijom, ali sam dužan pratiti ukoliko moj prijatelj u nekom trenutku dobije ulogu u reviziji. Izbjegavam pričati o ovoj reviziji sa svojim prijateljem.
• Imenovan sam za člana tima koji treba da izvrši reviziju putnih troškova članova parlamenta. Prije dvije godine, prije nego ću se zaposliti u VRI, bio sam odgovoran za odobravanje putnih troškova u parlamentu. Obavijestio sam nadređenog i zatražio da me izuzme iz ove revizije.
• Imenovan sam za člana tima koji treba da izvrši reviziju implementacije programa za zaštitu okoliša. Prije nego ću se zaposliti u VRI, radio sam kao službenik u finansijama u regionalnom odjelu Ministarstva okoliša. Obavijestio sam nadređenog. Zaključili smo da revizija neće obuhvatati rad odjeljenja u kojem sam radio. Nastavljam s revizijom.
• Revidiram privatnu kompaniju koja prima sredstva državne pomoći. Direktor mi je ponudio poziciju koja mi je interesantna. Obavještavam svog nadređenog. Zaključujemo da, s obzirom na to da su nalazi moji revizije već kompletirani i iskomunicirani i da više neću biti uključen u dalje izvještavanje, nema opasnosti da bi ova poslovna ponuda mogla uticati na moj revizion rad. Prihvatam poziciju.
• Revidiram implementaciju programa finansiranog javnim sredstvima od strane jedne velike općine. Tokom završnog sastanka s nadležnim, direktor programa mi je ponudio dobro plaćenu savjetničku poziciju u općini. Obavještavam svog nadređenog. Zaključujemo da postoji namjera vršenja pritiska i uticaja na moj rad. Odbijam ponudu.

Prilog 3.

Obrazac izjava o nezavisnosti za obavljanje finansijske revizije i revizije učinka

Izjava o nezavisnosti za obavljanje revizije za 20xx. godinu Klijent: _____ Prijetnje (rizici) vezani za lični interes 1. Ima li revizor finansijskog interesa u instituciji koju revidira u smislu postojanja bilo kakvih poslovnih odnosa s revidiranom institucijom? DA/NE Prijetnje (rizici) vezani za revizorovo zastupanje klijenta u bilo kojim okolnostima 2. Da li je revizor po bilo kom poslu zastupao klijenta (npr. sudskim postupcima, vještačenju i slično)? DA/NE Prijetnje (rizici) vezani za rodbinske odnose 3. Da li je neko od članova revizorove uže porodice zaposlen u instituciji koju revizor revidira, na položaju od nivoa šefa odjela pa naviše? DA/NE Prijetnje (rizici) vezani za zastrašivanje 4. Da li je revizor bio predmet zastrašivanja ili bilo čega drugog što bi moglo učiniti da se osjeća neugodno? DA/NE Prijetnje (rizici) vezani za poslovanje 5. Da li je revizor ili član njegove uže porodice uključen ili obavlja bilo koje vrste poslovnih transakcija s klijentom koje mogu uticati na nezavisnost revizorskog tima? DA/NE Ostali rizici (prijetnje) 6. Postoje li još neke prijetnje (rizici) vezane za nezavisnost? _____ _____ Ukoliko je odgovor na bilo koje od ovih pitanja pozitivan, opišite okolnosti. _____ _____ Potvrđujem da ću, ako se za vrijeme toka revizije pojavi bilo kakav lični, vanjski ili organizacioni sukob interesa koji može uticati na moj nezavisan rad i nepristrasno izjašnjavanje o nalazima, odmah obavijestiti rukovodioca revizije (menadžment revizije). Potpis revizora: Zaključak:
--

Izjava o nezavisnosti za obavljanje revizije učinka

Revizija učinka _____

Prijetnje (rizici) vezani za lični interes

7. Ima li revizor finansijskog interesa u instituciji koju revidira u smislu postojanja bilo kakvih poslovnih odnosa s revidiranom institucijom? DA/NE

Prijetnje (rizici) vezani za revizorovo zastupanje klijenta u bilo kojim okolnostima

8. Da li je revizor po bilo kom poslu zastupao klijenta (npr. sudskim postupcima, vještačenju i slično)? DA/NE

Prijetnje (rizici) vezani za rodbinske odnose

9. Da li je neko od članova revizorove uže porodice zaposlen u instituciji koju revizor revidira, na položaju od nivoa šefa odjela pa naviše? DA/NE

Prijetnje (rizici) vezani za zastrašivanje

10. Da li je revizor bio predmet zastrašivanja ili bilo čega drugog što bi moglo učiniti da se osjeća neugodno? DA/NE

Prijetnje (rizici) vezani za poslovanje

11. Da li je revizor ili član njegove uže porodice uključen ili obavlja bilo koje vrste poslovnih transakcija s klijentom koje mogu uticati na nezavisnost revizorskog tima? DA/NE

Ostali rizici (prijetnje)

12. Postoje li još neke prijetnje (rizici) vezane za nezavisnost u radu revizora, identifikaciju kriterija, mjerenje u odnosu na njih i formulaciju uravnoteženog revizorskog izvještaja?

Ukoliko je odgovor na bilo koje od ovih pitanja pozitivan, opišite okolnosti.

Potvrđujem da ću, ako se za vrijeme toka revizije pojavi bilo kakav lični, vanjski ili organizacioni sukob interesa koji može uticati na moj nezavisan rad i nepristrasno izjašnjavanje o nalazima, odmah obavijestiti rukovodioca revizije (menadžment revizije).

Potpis revizora:

Zaključak:

Prilog 4.

Obrazac izjave o prihvatanju obaveza iz Etičkog kodeksa

IZJAVA O PRIHVATANJU ETIČKOG KODEKSA UREDA ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BOSNE I HERCEGOVINE kojom ja, (ime i prezime) (pozicija u Uredu za reviziju institucija Bosne i Hercegovine) potvrđujem da sam u cijelosti upoznat/a sa sadržajem <i>Etičkog kodeksa Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine</i>, i da prihvaćam obavezu da tokom vršenja svojih dužnosti poštujem opće i principe etike sadržane u ISSAI 30 – <i>Etičkom kodeksu INTOSAI</i> i <i>Etičkom kodeksu Ureda za reviziju institucija Bosne i Hercegovine</i>, te da ću svoje poslove, prava i obaveze shvatati kako je to definisano <i>Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine</i>¹. (Mjesto i datum) (vlastoručni potpis zaposlenika) ¹ Član 29. stav (3) Zakona o reviziji institucija Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 12/06): „Ured za reviziju dužan je uspostaviti Etički kodeks za zaposlene, na osnovu međunarodno priznatih INTOSAI revizionih standarda koje zaposleni moraju primjenjivati. Zaposleni su dužni pročitati Etički kodeks, položiti zakletvu i svojim potpisom prihvatiti obaveze koje proistječu iz Etičkog kodeksa, što je i preduslov za zaposlenje.“	
--	--